



Rekommendation om insatser för att minska antalet elever som lämnar skolan i förtid

Utbildningsdepartementet

2011-03-08

Dokumentbeteckning

KOM (2011) 19

Förslag till rådets rekommendation angående insatser för att minska antalet elever som lämnar skolan i förtid

Sammanfattning

I juni 2010 antog Europeiska rådet Europa 2020-strategin för smart och hållbar tillväxt för alla. Ett av de fem huvudmålen är att fram till 2020 minska andelen elever i EU som lämnar skolan i förtid till mindre än 10 procent. För närvarande är det cirka sex miljoner ungdomar i EU som lämnar skolan med endast grundskoleutbildning eller mindre.

I syfte att hjälpa EU-länderna att nå Europa 2020-målet presenterade kommissionen den 31 januari 2011 ett antal dokument, inklusive ett förslag till rådsrekommendation angående insatser för att minska antalet elever som lämnar skolan i förtid. Rådsrekommendationen består av riktlinjer som syftar till att hjälpa medlemsstaterna att ta fram heltäckande strategier med åtgärder för detta ändamål. Dessa riktlinjer har målet att:

- tillhandahålla en referensram för att hjälpa medlemsstaterna utarbeta mer effektiva insatser,
- stödja medlemsstaterna i genomförandet av insatserna och på så sätt
- få till stånd en avsevärd minskning av andelen elever som lämnar skolan i förtid i alla medlemsstater.

Enligt rekommendationerna bör åtgärderna inriktas på att *förebygga* att elever lämnar skolan i förtid, *ingripa* när det finns risk att de lämnar och *hjälpa* de elever som slutar i förtid att fullfölja sin utbildning. Förebyggande åtgärder måste sättas in så tidigt som möjligt så att skoltrötta elever inte hoppar av skolan. Det kan t.ex. vara inlärningsstöd, flexiblere

utbildningsvägar och bättre hemspråksundervisning. Ingripande åtgärder måste snabbt och effektivt ta itu med problem som t.ex. skolk och dåliga resultat. Kompenserande insatser syftar till att hjälpa dem som lämnat skolan i förtid och ge dem en andra chans. Det kan handla om lättillgängliga lärmiljöer som motsvarar särskilda behov, erkänner deras tidigare lärande och stödjer dem.

Regeringen delar kommissionens oro att så många unga lämnar skolan i förtid och därmed riskerar att hamna i arbetslöshet och utanförskap. Regeringen vill särskilt betona behovet av förebyggande åtgärder, till exempel tidiga insatser.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

År 2003 fastställde utbildningsministrarna i rådet målet att minska andelen elever som lämnar skolan i förtid, vilket återspeglade en politisk prioritering i alla medlemsstater. Framsteg har gjorts men målet har ännu inte uppnåtts.

I det strategiska ramverket för europeisk utbildningssamarbete (Utbildning 2010) som antogs 2009, har medlemsstaterna hållit fast vid riktmärket från 2003 att andelen elever som lämnar skolan i förtid inte ska överstiga 10 procent.

I juni 2010 antog Europeiska rådet Europa 2020-strategin för smart och hållbar tillväxt för alla, där ett av de fem huvudmålen är att fram till 2020 minska andelen elever i EU som lämnar skolan i förtid till mindre än 10 procent.

Som en del av Europa 2020-strategin presenterade kommissionen sju s.k. flaggskepp som ska understödja arbetet med strategin. Ett av dessa flaggskepp benämns ”Youth on the move” – ”Unga på väg”. Kommissionens presenterade ett meddelande om detta den 15 september 2010. Den föreslagna rekommendationen är en del av ”Unga på väg”.

För att stödja medlemsstaterna i arbetet med att nå Europa 2020-målet har kommissionen den 31 januari 2011 presenterat ett antal dokument, inklusive ett förslag till rådsrekommendation med riktlinjer för övergripande åtgärder i syfte att minska antalet elever som lämnar skolan i förtid.

1.2 Förslagets innehåll

I förslaget till rådsrekommendationer presenterar kommissionen en gemensam ram med heltäckande tillvägagångssätt för att minska att elever lämnar skolan i förtid. Strategier för att förhindra detta bör enligt rekommendationerna omfatta förebyggande, ingripande och kompenserande inslag. Med hjälp av denna ram rekommenderas medlemsstaterna att göra följande:

1. Kartlägga huvudfaktorer bakom att elever lämnar skolan i förtid och övervaka hur situationen utvecklas på nationell, regional och lokal nivå.
2. Senast vid utgången av 2012 anta heltäckande strategier och se till att de genomförs för att minska antalet elever som lämnar skolan i förtid, i linje med de nationella Europa 2020-målen. Strategierna bör omfatta förebyggande, ingripande och kompenserande åtgärder.
3. Se till att dessa strategier omfattar lämpliga åtgärder för grupper i medlemsstaten som i högre grad riskerar att lämna skolan i förtid, till exempel barn från mindre gynnade miljöer, med invandrarbakgrund eller romskt ursprung, eller med särskilda behov vad gäller undervisning.
4. Se till att dessa strategier gäller både allmän och yrkesinriktad utbildning och de utmaningar som är specifika för respektive system.
5. Eftersom detta är ett sammansatt problem som inte enbart kan åtgärdas med utbildningspolitiska insatser måste insatser som stöder en minskad andel elever som lämnar skolan i förtid medtas i all relevant politik som riktas till barn och ungdomar. Verksamhet inom olika sektorer och aktörer måste samordnas för att hjälpa dem som riskerar att lämna skolan i förtid eller redan gjort det.

Kommissionen å sin sida rekommenderas att göra följande:

1. Övervaka resultaten av medlemsstaternas insatser för att minska antalet elever som lämnar skolan i förtid.
2. Stödja utarbetandet av nationella strategier och utbytet av erfarenhet och goda lösningar samt underlätta medlemsstaternas lärande av varandra vad gäller åtgärder för att minska antalet elever som lämnar skolan i förtid.
3. Inkludera åtgärder som stöder minskning av andelen elever som lämnar skolan i förtid i all relevant EU-verksamhet som riktas till barn och ungdomar.
4. Stödja utarbetandet av verkningsfulla insatser genom att vidta genomförande studier och forskning.
5. Se till att EU:s program för livslångt lärande och Europeiska strukturfonderna samt ramprogrammet för forskning och innovation i samarbetet med medlemsstaterna stöder och bidrar till genomförandet av nationella strategier.
6. Regelbundet rapportera om framstegen mot Europa 2020-målet beträffande antalet elever som lämnar skolan i förtid via den årliga tillväxtöversikten, samt om genomförandet av de nationella strategierna inom rapporteringen om den strategiska ramen för europeiskt samarbete inom utbildning (Utbildning 2020).

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa 2010/11:FPM79

Det finns för närvarande inte några förslag som påverkar svensk rätt.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Inga förslag i rekommendationen är bindande. De åtgärder som föreslås i rekommendationen bedöms redan täckas in i befintlig verksamhet och i befintliga styrdokument. I den mån förslagen medför utgiftsökningar ska dessa finansieras inom befintliga ramar.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen delar kommissionens oro att så många unga lämnar skolan i förtid och därmed riskerar att hamna i arbetslöshet och utanförskap. Regeringen är positiv till kommissionens breda angreppssätt som omfattar såväl förebyggande som ingripande och kompenserande insatser. Regeringen vill särskilt betona behovet av förebyggande åtgärder, till exempel tidiga insatser. Regeringen anser dessutom att det är nödvändigt med en samverkan mellan olika politikområden, som till exempel ungdoms- och socialpolitik, för att framgångsrikt öka andelen unga som fullföljer en gymnasieutbildning.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Ingen remissbehandling.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt, eftersom förslaget inte utgör bindande lagstiftning.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt, eftersom förslaget inte utgör bindande lagstiftning.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Det ungerska ordförandeskapet har aviserat att man tänker ta upp rådsrekommendationen på rådsmötet (utbildning, ungdom, kultur och idrott) den 20 maj 2011. EU-länderna uppmanas att anta strategier som bygger på förslaget senast 2012 och genomföra dem i sina nationella reformprogram.

Kommissionen kommer att sätta av pengar i programmet för livslångt lärande och ramprogrammet för forskning för att hitta innovativa sätt att lösa problemet. Europeiska socialfonden kommer också att bidra till att finansiera nationella och regionala åtgärder.

4.2 Fackuttryck/termer